

فرانسوا شوواسو

«زینت»

ترجمه مسعود سالاری

«زینت»، پیش از هر چیز سیمای دلنشین زنی زیبا و آرام و به همان میزان با اراده و شجاع است: مصمم به گرفتن حق خود و ادامه شایسته کارش به رغم مخالفت اطرافیان. بدین سان فیلم به زمینه‌های گوناگونی می‌پردازد: حقوق زن، امداد رسانی بهداشتی به عنوان دینی به هموطنان و سنتهایی به مثابه مانعی در جهت پیشرفت و تکامل.

فیلم دارای سه مضمون خطیر است ۱- وجه آموزشی ۲- وجه شعاری اثر که منجر به کلیشه‌ای شدن شخصیتها، پدیداری اتفاقات ساده‌ای می‌گردد که قرار است حامل پیام فیلم باشند. ۳- وجه تأکیدی بر روی حوادث، نمادها و گفتگوها برای حصول اطمینان از دریافت پیام توسط بیننده.

خوشبختانه ابراهیم مختاری تلاش می‌کند تا از این دام‌ها بپرهیزد او ترجیح می‌دهد قضایا را به سادگی از خلال نگارش تصویری قهرمان زن خود بازگو کند، آرام ولی قاطع و قابل قبول. چهره اصلی زن از خلال یک سلسله تصاویر از چهره‌های زنان گوناگون به دست داده می‌شود. اما حال و هوای پُر جذابیت را به کمک سایه‌روشن‌ها به وجود می‌آورد.

از همان آغاز عنوان بندی لحن فیلم را مشخص می‌سازد. بدیهی است که استعمال لفظ «جذابیت» برای برخی کنشها و پرسوناژها کمی سخاوتمندانه است، اما لفظ سایه‌روشن برای فیلمی که سعی دارد از جذامیت بپرهیزد صدق می‌کند.

مسئله دیگر این است آنهايي که مي خواهند با تصميم زينت مخالفت کنند نه کوته فکرند و نه ظالم. آنها چون با سنت و اخلاق هزار ساله‌اي زيسته و خو گرفته‌اند تنها در جهت آنچه که به زعم آنان صلاح زينت و خانواده است عمل مي کنند. حامد که زينت را صميمانه دوست دارد، اگرچه مردسالار نشان داده مي شود، اما وقتي به او مي گويد: «تا وقتي اين طور باشي زن ديگران خواهي بود نه زن شوهرت» قصد شرارت و ستمگري ندارد. براي درک بهتر اين منظور کافي است به خاطر بياوريم که مادر حامد کمک او را براي کشيدن آب از چاه، به اين بهانه که اين کار مردها نيست، رد مي کند. حتي پدر زينت هم ذاتاً بد نيست. اين مورد در چند صحنه ديده مي شود. همانطور که مي بينيم کارگردان با انتخاب شيوه تلويح کتک زدن زينت توسط پدرش، مي خواهد نشان بدهد که او قصد ندارد دخترش را از بين ببرد. او به هيچ رو ظالمتر از آن زني نيست که با ممانعت از انجام واکسيناسيون فرزندش او را محکوم به مرگ مي کند. همين قدر مي توان گفت اين نگرشها چه بخشودني باشند چه نباشند چه فهميدني باشند چه نباشند، آنقدرها ويرانگر و مدموم نيستند. اين چيزي است که ابراهيم مختاري به ما مي گويد، او که هموطنانش را فقط و فقط به خودداري از پيشداوريهاي فرا مي خواند که يا در خودشان ريشه دوانده و يا باوري حاکم بر گستره‌اي وسيع به وجود آورده است. آنچه او از اقليت عرب جنوب کشور در اينجا معرفي مي کند، يقيناً نماينده تمام جامعه ايراني نيست.

کاتالوگ هفته منتقدين چهل و هفتمين جشنواره جهاني فيلم کان